

Læreplan i vg2 tømrar

Dette er ei omsetting av den fastsette læreplanteksten. Læreplanen er fastsett på bokmål.

Fastsett som forskrift av Utdanningsdirektoratet 4. februar 2021 etter delegasjon i brev av 13. september 2013 frå Kunnskapsdepartementet med heimel i lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) § 3-4 første ledd.

Gjeld frå 01.08.2021

Om faget

Fagrelevans og sentrale verdier

Vg2 tømrar handlar om å utvikle kompetanse i å byggje nye bygningar og byggje om eksisterande bygningar. Programfaga skal gjere elevane i stand til å byggje trekonstruksjonar og konstruksjonar i samansette materiale, stål og lettmetall. Programfaga handlar også om å forstå bygningsfysikk og fuktmeikanikk i bygningar og konstruksjonar. Programfaga bidreg til samfunnet gjennom å utvikle elevane sin kompetanse til å byggje og rehabiliterer bygg som gir varige og miljø- og energieffektive konstruksjonar, tek vare på kulturarven og sikrar estetisk uttrykk. Programfaga skal bidra til å dekkje behovet i arbeidslivet for effektive fagarbeidarar som tek ansvar for eiga og andre si sikkerheit.

Alle fag skal bidra til å realisere verdigrunnet for opplæringa. Vg2 tømrar skal bidra til skaparglede og engasjement ved at elevane byggjer, held ved like og rehabiliterer bygningar med varige miljø- og energieffektive eigenskapar. Faget fremjar kritisk tenking og etisk medvit gjennom at elevane blir utfordra til å velje berekraftige materiale, verktøy og arbeidsmetodar. Effektiv og miljøvennleg ressursutnytting og gjenbruk av materiale vil òg bidra til å fremje respekt for naturen og miljøet. Identitet og kulturelt mangfald blir fremja gjennom at elevane får diskutere og reflektere over krav og forventningar til eit likeverdig og inkluderande yrkesfelleskap i bygg- og anleggsbransjen.

Kjerneelement

Konstruksjonar

Kjerneelementet konstruksjonar handlar om å byggje trekonstruksjonar og andre konstruksjonar med utgangspunkt i korleis laster og krefter verkar på konstruksjonane, og korleis dei beheld styrke og stabilitet. Det handlar om å byggje brannhemmande og lyddempande konstruksjonar. Vidare handlar kjerneelementet om å vurdere, sortere og omarbeide trevirke og byggjevareprodukt. Å planleggje, gjennomføre, risikovurdere og dokumentere arbeidet, setje i gang risikoavgrensande tiltak og montere stillas er også ein del av kjerneelementet.

Bygningsfysikk

Kjerneelementet bygningsfysikk handlar om å komplettere nye og eksisterande konstruksjonar. Vidare handlar bygningsfysikk om korleis varme-, luft- og fukttransport i bygningar påverkar kvaliteten til ein konstruksjon. Det handlar også om å måle tettleiken i konstruksjonar og bygningar for å

tilfredsstille krava i gjeldande regelverk. Kompetanse på oppbygginga og eigenskapane til trevirket er også ein del av kjerneelementet.

Rehabilitering

Kjerneelementet rehabilitering handlar om å utbetre eksisterande bygningsdelar med nye og gjenbrukte materiale og løysingar. Det handlar om å tilpasse og føye saman nye materiale med eldre materiale og konstruksjonar. Kjerneelementet handlar vidare om å endre konstruksjonar for å tilpasse dei til nye funksjonsområde. Å følgje gjeldande regelverk for helse, miljø og sikkerheit er også ein del av kjerneelementet. Det handlar vidare om å drøfte regelverk og avtalar som regulerer arbeidsforholdet, og å reflektere over eigen praksis.

Tverrfaglege tema

Folkehelse og livsmeistring

I vg2 tømmer handlar det tverrfaglege temaet folkehelse og livsmeistring om å byggje, halde ved like og rehabiliterer bygningar og konstruksjonar med tanke på helsefremjande inneliv. Faget bidreg til å byggje konstruksjonar for brukarar i ulike livssituasjonar og fremjar folkehelse i eit livslangt perspektiv.

Berekraftig utvikling

I vg2 tømmer handlar det tverrfaglege temaet berekraftig utvikling om materiale og produksjonsmetodar som gir energieffektive og varige konstruksjonar. Vidare handlar det om å bruke utstyr med tanke på å vareta det indre og ytre miljøet. Det handlar også om å gjenbruke materiale og handtere avfall på ein måte som minimerer belastninga på miljøet.

Grunnleggjande ferdigheiter

Munnlege ferdigheiter

Munnlege ferdigheiter i vg2 tømmer inneber å lytte til og gi respons i spontan og førebudd samtale. Det inneber å bruke fagterminologi i kommunikasjon med andre, reflektere over og drøfte moglege val og løysingar og å tilpasse kommunikasjonen til mottakar og formål.

Å kunne skrive

Å kunne skrive i vg2 tømmer inneber å bruke fagterminologi til å utforme tekstar tilpassa mottakar og formål. Det inneber òg å utforske og reflektere over faglege emne og problemstillingar, og å rapportere og dokumentere arbeid.

Å kunne lese

Å kunne lese i vg2 tømrar inneber å finne og vurdere informasjon i ulike tekstar, arbeidsbeskrivingar, teikningar, brukarretteiingar og regelverk. Det inneber òg å samanlikne, tolke informasjon og trekkje faglege slutningar ut frå kjent og ukjent fagstoff.

Å kunne rekne

Å kunne rekne i vg2 tømrar inneber å hente ut, beskrive og tolke informasjon frå eit talmateriale. Det inneber òg å berekne lengd, areal, volum og vekt i samband med arbeidsoperasjonen. Vidare inneber det å berekne radiusar, vinklar og fall og å gjere økonomiske berekningar i samband med drift og pristilbod.

Digitale ferdigheiter

Digitale ferdigheiter i vg2 tømrar inneber å bruke digitale ressursar til å drifte prosjekt, rapportere, dokumentere og kommunisere. Vidare inneber digitale ferdigheiter i faget å søkje etter og innhente informasjon og å vurdere kor truverdig informasjonen er. Digitale ferdigheiter inneber òg å vurdere og reflektere over eiga rolle på nett og utøve god digital dømmekraft.

Kompetansemål og vurdering

Kompetansemål og vurdering konstruksjonar og klimaskal

Kompetansemål etter konstruksjonar og klimaskal

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- risikovurdere arbeidet og lage og følgje ein plan for helse, miljø og sikkerheit
- montere og bruke stillas på opptil ni meter og setje i verk sikkerheitstiltak for arbeid i høgda
- kjeldesortere og handtere avfall etter gjeldande regelverk, vurdere konsekvensar av feilhandtering og setje i verk tiltak
- bruke handhalde verktøy, bygningssag, stropp og anhuk og vurdere konsekvensar av feilbruk
- planleggje, gjennomføre, vurdere og dokumentere arbeid på prosjekt, berekne kostnader og drøfte faktorar som påverkar lønnsemd
- utarbeide målsette skisser for konstruksjonar og bygningar og overføre mål frå teikning til konstruksjon

- byggje og montere berande veggkonstruksjonar og gjere greie for korleis fukt og temperaturendringar påverkar konstruksjonen
- byggje og montere takkonstruksjonar og himlingar og gjere greie for korleis eigenlast, vindlast og snølast påverkar bygningen
- byggje og montere bjelkelag og etasjeskiljarar og gjere greie for korleis eigenlast og nyttelast påverkar konstruksjonen
- byggje utvendige trekonstruksjonar og vurdere korleis klimatiske forhold påverkar konstruksjonen
- drøfte kva krav og forventningar som blir stilte til eit likeverdig og inkluderande yrkesfelleskap, og beskrive kva plikter og rettar arbeidsgivaren og arbeidstakaren har i arbeidslivet
- byggje konstruksjonar for brukarar i ulike livssituasjonar og reflektere over korleis tilgjengelegheit og universell utforming fremjar folkehelse

Undervegsvurdering

Undervegsvurderinga skal bidra til å fremje læring og til å utvikle kompetanse. Elevane viser og utviklar kompetanse i programfaget konstruksjonar og klimaskal når dei bruker kunnskapar, ferdigheiter og kritisk tenking til å løyse arbeidsoppgåver i programfaget.

Læraren skal leggje til rette for elevmedverknad og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgåver. Læraren kan gi arbeidsoppgåver som dekkjer fleire av eller alle programfaga. Læraren skal vere i dialog med elevane om utviklinga deira i programfaget konstruksjonar og klimaskal. Elevane skal få høve til å uttrykkje kva dei opplever at dei meistarar, og til å reflektere over si eiga faglege utvikling. Læraren skal gi rettleiing om vidare læring og tilpasse opplæringa slik at elevane kan bruke rettleiinga for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal vere uttrykk for den samla kompetansen eleven har i programfaget konstruksjonar og klimaskal ved avslutninga av opplæringa i programfaget. Læraren skal planleggje og leggje til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måtar. Med utgangspunkt i kompetansemåla skal læraren vurdere korleis eleven viser forståing, evne til refleksjon og kritisk tenking, og korleis eleven meistarar utfordringar og løyser oppgåver i ulike samanhengar. Læraren skal setje karakter i programfaget konstruksjonar og klimaskal basert på kompetansen eleven viser ved å planleggje, gjennomføre, vurdere og dokumentere eige fagleg arbeid.

Kompetansemål og vurdering vindauge, dører og innvendig arbeid

Kompetansemål etter vindauge, dører og innvendig arbeid

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- planleggje, kontrollere og dokumentere eige arbeid og vurdere konsekvensen av avvik i bygningsdelen
- montere, fore og liste vindauge og dører, og gjere greie for korleis luft-, fukt- og varmetransport påverkar bygningsdelen
- leggje tregolv og golv av samansette materiale og gjere greie for fuktinnhaldet og lydgjennomgangen i materiala
- montere ulike typar kledning, innreiing og listverk og gjere greie for kvaliteten på materiala

Undervegsvurdering

Undervegsvurderinga skal bidra til å fremje læring og til å utvikle kompetanse. Elevane viser og utviklar kompetanse i programfaget vindauge, dører og innvendig arbeid når dei bruker kunnskapar, ferdigheiter og kritisk tenking til å løyse arbeidsoppgåver i programfaget.

Læraren skal leggje til rette for elevmedverknad og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgåver. Læraren kan gi arbeidsoppgåver som dekkjer fleire av eller alle programfaga. Læraren skal vere i dialog med elevane om utviklinga deira i programfaget vindauge, dører og innvendig arbeid. Elevane skal få høve til å uttrykkje kva dei opplever at dei meistrar, og til å reflektere over si eiga faglege utvikling. Læraren skal gi rettleiing om vidare læring og tilpasse opplæringa slik at elevane kan bruke rettleiinga for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktvurdering

Standpunkt karakteren skal vere uttrykk for den samla kompetansen eleven har i programfaget vindauge, dører og innvendig arbeid ved avslutninga av opplæringa i programfaget. Læraren skal planleggje og leggje til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måtar. Med utgangspunkt i kompetansemåla skal læraren vurdere korleis eleven viser forståing, evne til refleksjon og kritisk tenking, og korleis eleven meistrar utfordringar og løyser oppgåver i ulike samanhengar. Læraren skal setje karakter i programfaget vindauge, dører og innvendig arbeid basert på kompetansen eleven viser ved å planleggje, gjennomføre, vurdere og dokumentere eige fagleg arbeid.

Kompetansemål og vurdering materialeegenskapar, varmeisolering og tetting

Kompetansemål etter materialeegenskapar, varmeisolering og tetting

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- gjere greie for oppbygginga til trevirket og kontrollere fukt i trekonstruksjonar
- gjere greie for og utforske varmetransporten i materiale og konstruksjonar
- gjere greie for årsaker til dårleg inneklimate og bygningskadar og vurdere tiltak
- velje løysingar for, isolere og tette klimaskalet
- vurdere og utforske eigenskapane og bruksområda til materiala
- identifisere ulike typar byggjeskikkar og stilartar og gjere greie for korleis tradisjonelle arbeidsmetodar tek vare på eigenarten og kulturarven til faget
- gjere greie for og byggje lyddempande og brannhemmande konstruksjonar
- gjere greie for materialbruk og byggjemetodar i eldre bygningsmasse og drøfte forskjellane mellom freda og verna kulturminne
- drøfte kva eigenskapar ved ulike materiale som kan bidra til eit helsefremjande inneklimate

Undervegsvurdering

Undervegsvurderinga skal bidra til å fremje læring og til å utvikle kompetanse. Elevane viser og utviklar kompetanse i programfaget materialeegenskapar, varmeisolering og tetting når dei bruker kunnskapar, ferdigheiter og kritisk tenking til å løyse arbeidsoppgåver i programfaget.

Læraren skal leggje til rette for elevmedverknad og stimulere til lærelyst gjennom varierte arbeidsoppgåver. Læraren kan gi arbeidsoppgåver som dekkjer fleire av eller alle programfaga. Læraren skal være i dialog med elevane om utviklinga deira i programfaget materialeegenskapar, varmeisolering og tetting. Elevane skal få høve til å uttrykkje kva dei opplever at dei meistrar, og til å reflektere over si eiga faglege utvikling. Læraren skal gi rettleiing om vidare læring og tilpasse opplæringa slik at elevane kan bruke rettleiinga for å utvikle kompetansen sin i programfaget.

Standpunktavurdering

Standpunktavurderinga skal vere uttrykk for den samla kompetansen eleven har i programfaget materialeegenskapar, varmeisolering og tetting ved

avslutninga av opplæringa i programfaget. Læraren skal planleggje og leggje til rette for at eleven får vist kompetansen sin i programfaget på varierte måtar. Med utgangspunkt i kompetansemåla skal læraren vurdere korleis eleven viser forståing, evne til refleksjon og kritisk tenking, og korleis eleven meistar utfordringar og løyser oppgåver i ulike samanhengar. Læraren skal setje karakter i programfaget materialeegenskapar, varmeisolering og tetting basert på kompetansen eleven viser ved å planleggje, gjennomføre, vurdere og dokumentere eige fagleg arbeid.

Vurderingsordning

Standpunktvurdering

Konstruksjonar og klimaskal: Eleven skal ha éin standpunktarakter.

Vindauge, dører og innvendig arbeid: Eleven skal ha éin standpunktarakter.

Materialeegenskapar, varmeisolering og tetting: Eleven skal ha éin standpunktarakter.

Eksamen for elevar

Konstruksjonar og klimaskal, vindauge, dører og innvendig arbeid og materialeegenskapar, varmeisolering og tetting: Eleven skal opp til ein tverrfagleg eksamen der dei felles programfaga inngår. Eksamen blir utarbeidd og sensurert lokalt. Eksamen skal ha førebuingssdel.

Eksamen for privatistar

Konstruksjonar og klimaskal: Privatisten skal opp til ein skriftleg eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidd og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjer om privatistar skal få førebuingssdel ved lokalt gitt eksamen.

Vindauge, dører og innvendig arbeid: Privatisten skal opp til ein skriftleg eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidd og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjer om privatistar skal få førebuingssdel ved lokalt gitt eksamen.

Materialeegenskapar, varmeisolering og tetting: Privatisten skal opp til ein skriftleg eksamen i programfaget. Eksamen blir utarbeidd og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjer om privatistar skal få førebuingssdel ved lokalt gitt eksamen.

Konstruksjonar og klimaskal, vindauge, dører og innvendig arbeid og materialeegenskapar, varmeisolering og tetting: Privatisten skal opp til ein

tverrfagleg praktisk eksamen i desse felles programfaga. Eksamen blir utarbeidd og sensurert lokalt. Fylkeskommunen avgjer om privatistar skal få førebuingsdel ved lokalt gitt eksamen.